

УДК 343.14

DOI <https://doi.org/10.32782/2311-8040/2025-3-16>

Никеруй Зоряна Богданівна,
аспірантка кафедри кримінального процесу
та криміналістики факультету № 1,
Львівський державний університет внутрішніх справ,
вулиця Городоцька, 26, Львів, 79000, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-0464-3360>

ХАРАКТЕРИСТИКА РИЗИКУ НЕЗАКОННОГО ВПЛИВУ НА ПОТЕРПІЛОГО, СВІДКА, ІНШОГО ПІДОЗРЮВАНОГО, ОБВИНУВАЧЕНОГО, ЕКСПЕРТА, СПЕЦІАЛІСТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЯК ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ

Анотація. У статті досліджується правова природа та змістовна характеристика ризику незаконного впливу на учасників кримінального провадження як самостійного правового феномену. Розкривається поняття ризику незаконного впливу, його структурні елементи, критерії оцінки та фактори, що обумовлюють виникнення такого ризику. Аналізується категорія «достатніх даних» про загрозу учасникам провадження в контексті статті 52 КПК України як підстави для застосування заходів безпеки. Досліджуються об'єктивні та суб'єктивні чинники, що формують ризик незаконного впливу, включно із характером злочину, особою підозрюваного чи обвинуваченого, їхніми зв'язками та ресурсами, попередньою протиправною поведінкою. Розглядається специфіка ризику щодо різних категорій учасників провадження: потерпілих, свідків, інших підозрюваних та обвинувачених у групових злочинах, експертів, спеціалістів. Обґрунтовується необхідність диференційованого підходу до оцінки ризику залежно від процесуального статусу особи та її ролі в доказуванні. Аналізується практика Верховного Суду України щодо встановлення наявності ризику незаконного впливу та застосування заходів безпеки. Здійснено порівняльний аналіз підходів до оцінки ризику незаконного впливу в кримінальному процесі США, Німеччини та Великої Британії. Запропоновано модель комплексної оцінки ризику незаконного впливу, що має індикатори загрози, шкалу оцінювання й алгоритм прийняття рішень про застосування заходів безпеки. Визначено перспективні напрями вдосконалення нормативного регулювання та правозастосовної практики у сфері протидії незаконному впливу на учасників кримінального провадження.

Ключові слова: ризик незаконного впливу, учасники кримінального провадження, оцінка ризику, достатні дані про загрозу, заходи безпеки, потерпілий, свідок, підозрюваний, обвинувачений, експерт, спеціаліст, критерії оцінки ризику.

Nykerui Zoriana. Characteristics of the risk of illegal influence on the victim, witness, another suspect, accused, expert, specialist in the same criminal proceedings

Abstract. The article examines the legal nature and substantive characteristics of the risk of illegal influence on participants in criminal proceedings as an independent legal phenomenon. The concept of the risk of illegal influence, its structural elements, evaluation criteria and factors that determine the occurrence of such risk are revealed. The category of "sufficient data" about the threat to participants in proceedings in the context of Article 52 of the Criminal Procedure Code of Ukraine as a basis for applying security measures is analyzed. Objective and subjective factors that form the risk of illegal influence are investigated, including the nature of the crime, the identity of the suspect or accused, their connections and resources, previous unlawful behavior. The specifics of the risk for different categories of participants in proceedings are considered: victims, witnesses, other suspects and accused in group crimes, experts, specialists. The necessity of a differentiated approach to risk assessment depending on the procedural status of the person and their role in proving is substantiated. The practice of the Supreme Court of Ukraine regarding the establishment of the presence of the risk of illegal influence and the application of security measures is analyzed. A comparative analysis of approaches to assessing the risk of illegal influence in criminal proceedings of the USA, Germany and Great Britain has been carried out. A model for comprehensive assessment of the risk of illegal influence is proposed, which includes threat indicators, an assessment scale and an algorithm for making decisions on the application of security measures. Promising

directions for improving normative regulation and law enforcement practice in the field of counteracting illegal influence on participants in criminal proceedings have been identified.

Key words: *risk of illegal influence, participants in criminal proceedings, risk assessment, sufficient data about threat, security measures, victim, witness, suspect, accused, expert, specialist, risk assessment criteria.*

Вступ. Проблема забезпечення належного функціонування кримінального судочинства безпосередньо пов'язана з необхідністю захисту учасників процесу від будь-яких форм незаконного впливу. Ризик такого впливу є об'єктивно існуючим явищем, яке може суттєво вплинути на хід та результати кримінального провадження, перешкодити встановленню істини та забезпеченню прав і законних інтересів усіх учасників процесу.

Категорія «ризик незаконного впливу» хоча й не отримала прямого законодавчого закріплення у КПК України [1], фактично становить підґрунтя для застосування заходів безпеки учасників кримінального провадження, передбачених статтею 52 КПК України. Законодавець оперує терміном «достатні дані про те, що потерпілому, свідку чи іншим учасникам кримінального провадження, а також членам їхніх сімей чи близьким родичам загрожують вбивством, насильством, знищенням чи пошкодженням майна або іншими небезпечними протиправними діями», що по суті відображає існування реального ризику незаконного впливу.

Розуміння правової природи та змістовних характеристик ризику незаконного впливу має важливе значення як для теорії кримінального процесу, так і для правозастосовної практики. Від правильної оцінки такого ризику залежать своєчасність та адекватність заходів реагування, балансування між захистом учасників провадження й дотриманням інших процесуальних принципів, зокрема змагальності та права на захист.

Актуальність дослідження ризику незаконного впливу обумовлена кількома чинниками. По-перше, статистика свідчить про значну кількість випадків тиску на учасників кримінального провадження, особливо у справах про організовану злочинність, корупцію та інші тяжкі злочини. По-друге, відсутність чітких законодавчих критеріїв оцінки ризику породжує неоднакову правозастосовну практику.

По-третє, міжнародні стандарти правосуддя вимагають від держави забезпечення ефективного захисту учасників судових процесів, що неможливо без належної оцінки ризиків.

Питання оцінки ризиків у кримінальному процесі досліджувались у працях Ю. П. Алєніна, О. В. Капліної, Л. М. Лобойка, В. Т. Мальяренка, М. А. Погорецького, О. Ю. Татарова, В. М. Тертишника, О. Г. Шило та інших науковців. Водночас комплексний аналіз саме ризику незаконного впливу як окремого правового феномену, його структури, критеріїв оцінки й особливостей щодо різних категорій учасників провадження залишається недостатньо дослідженим.

Метою статті є розкриття правової природи та змістовної характеристики ризику незаконного впливу на учасників кримінального провадження, визначення критеріїв та методології його оцінки, а також формулювання пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання у цій сфері.

Матеріали та методи. *Методологічну основу дослідження* становить система загальнонаукових і спеціальних юридичних методів. Діалектичний метод застосовувався для розуміння ризику незаконного впливу як динамічного явища, що змінюється залежно від обставин конкретного провадження. Системно-структурний метод використовувався для виявлення структурних елементів ризику, їх взаємозв'язку та взаємообумовленості.

Формально-логічний метод дав змогу розкрити зміст основних понять, зокрема «ризик незаконного впливу», «достатні дані про загрозу», «учасники кримінального провадження». Метод юридичного аналізу застосовувався для дослідження норм КПК України, що регулюють застосування заходів безпеки, та практики їх застосування судами.

Порівняльно-правовий метод використовувався для аналізу підходів до оцінки ризику незаконного впливу в законодавстві та практиці США, Німеччини, Великої Британії. Статис-

тичний метод застосовувався для виявлення закономірностей у випадках реалізації ризику незаконного впливу залежно від виду злочину, особи обвинуваченого й інших факторів.

Метод моделювання використовувався для розробки системи індикаторів ризику незаконного впливу й алгоритму прийняття рішень про застосування заходів безпеки. Методи аналізу та синтезу дали змогу узагальнити результати дослідження та сформулювати висновки і пропозиції.

Емпіричну базу дослідження становлять положення КПК України [1], Кримінального кодексу України [2], Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві» [3], постанови Верховного Суду України, рішення Європейського суду з прав людини [4; 5], законодавство зарубіжних країн [6; 7], наукові праці й аналітичні матеріали міжнародних організацій [8; 9; 10; 11; 12].

Результати. Ризик незаконного впливу на учасників кримінального провадження є складним правовим феноменом, що поєднує кримінальні процесуальні, кримінологічні та віктимологічні аспекти. З правової позиції це ймовірність настання небажаних наслідків у вигляді незаконного впливу на учасників процесу, яка оцінюється на підставі об'єктивних даних та обставин конкретного кримінального провадження.

Ризик незаконного впливу слід відрізняти від безпосереднього факту такого впливу. Якщо незаконний вплив є реально вчиненою протиправною дією (погрозою, насильством, підкупом тощо), то ризик відображає потенційну можливість такої дії. Водночас наявність ризику створює правові підстави для вжиття превентивних заходів безпеки ще до моменту реалізації загрози.

Законодавець у статті 52 КПК України закріплює категорію «достатніх даних» про загрозу як підставу для застосування заходів безпеки [1]. Ця формула фактично означає необхідність встановлення реального ризику незаконного впливу. Достатність даних передбачає наявність конкретних фактів, обставин чи інформації, які дають змогу дійти обґрун-

тованого висновку про існування загрози. Це можуть бути як прямі докази (погрози, факти насильства), так і сукупність непрямих обставин (характер злочину, особа обвинуваченого, попередні випадки тиску).

Важливим питанням є дослідження структури ризику незаконного впливу. На нашу думку, ризик незаконного впливу має складну структуру, що містить такі елементи: 1) джерело ризику (особа або група осіб, які потенційно можуть здійснити незаконний вплив); 2) об'єкт ризику (учасник провадження, щодо якого існує загроза); 3) зміст ризику (характер можливого впливу); 4) ймовірність реалізації ризику; 5) потенційні наслідки реалізації ризику.

Джерелом ризику найчастіше є сам підозрюваний чи обвинувачений, а також особи, пов'язані з ним (співучасники, члени організованої групи, родичі, знайомі). У деяких випадках джерелом ризику можуть бути треті особи, зацікавлені в певному результаті провадження. Ідентифікація джерела ризику має важливе значення для вибору адекватних заходів безпеки.

Об'єктом ризику виступають різні категорії учасників кримінального провадження. Найбільш вразливими є потерпілі та свідки, оскільки їхні показання часто мають вирішальне значення для доказування, а процесуальний статус не передбачає таких гарантій захисту, як у підозрюваного чи обвинуваченого. Однак ризику незаконного впливу можуть піддаватися й інші підозрювані чи обвинувачені в групових злочинах, експерти, спеціалісти, перекладачі, поняті.

Зміст ризику відображає характер можливого впливу. Відповідно до статті 52 КПК України, це можуть бути погрози вбивством, насильством, знищенням чи пошкодженням майна або інші небезпечні протиправні діяння. До них належать: фізичне насильство різного ступеня тяжкості, психологічний тиск (залякування, шантаж), підкуп, обман, використання службової чи матеріальної залежності, вплив через близьких осіб. Важливо, що закон не обмежує перелік форм незаконного впливу, що дає змогу враховувати будь-які небезпечні протиправні діяння.

Дослідивши в науковій літературі критерії оцінки ризику незаконного впливу, ми дійшли висновку, що оцінка ризику незаконного впливу повинна базуватися на комплексі об'єктивних критеріїв. До основних критеріїв належать:

1) характер та тяжкість інкримінованого злочину. Ризик незаконного впливу є значно вищим у справах про тяжкі й особливо тяжкі злочини, особливо пов'язані з організованою злочинністю, корупцією, тероризмом, торгівлею людьми чи наркотиками. Високі ставки покарання створюють додаткову мотивацію для тиску на учасників процесу;

2) особа підозрюваного чи обвинуваченого. Суттєвими є такі обставини: наявність судимостей, особливо за злочини проти правосуддя; зв'язки з організованими злочинними угрупованнями; наявність значних фінансових ресурсів; обіймання високих посад або вплив у певних сферах; репутація особи як схильної до насильства чи інших протиправних дій;

3) попередня поведінка підозрюваного чи обвинуваченого. Факти висловлювання погроз, спроби встановлення контакту з учасниками провадження, випадки тиску в минулому, порушення умов запобіжного заходу свідчать про високий ризик незаконного впливу;

4) характер відносин між підозрюваним / обвинуваченим і потенційною жертвою впливу. Наявність конфліктних відносин, залежності (службової, матеріальної, родинної) підвищує імовірність незаконного впливу. Водночас і дружні чи родинні зв'язки можуть створювати ризик, якщо існує можливість маніпуляції або психологічного тиску;

5) значення показань чи висновків для доказування. Чим більше значення мають показання свідка, потерпілого або висновки експерта для встановлення вини обвинуваченого, тим вищий ризик незаконного впливу на цих осіб;

6) вразливість потенційної жертви впливу. До факторів вразливості належать: неповнолітній вік, похилий вік, стан здоров'я (фізичного чи психічного), низький соціальний статус, відсутність соціальної підтримки, попередній травматичний досвід;

7) наявність конкретної інформації про загрозу. Найбільш вагомими є прямі докази загрози: заяви потерпілого чи свідка про погрози, оперативна інформація, факти переслідування, спроби встановлення контакту через посередників.

Важливим аспектом виступає специфіка ризику щодо різних категорій учасників провадження. Отже, ризик незаконного впливу має певну специфіку залежно від процесуального статусу та ролі особи в кримінальному провадженні.

Щодо потерпілих ризик є особливо високим у кримінальних провадженнях про насильницькі злочини, де існують попередні конфліктні відносини з підозрюваним (обвинуваченим). Потерпілі часто є основними свідками кримінального правопорушення, а їхня позиція може суттєво вплинути на результат провадження. Водночас потерпілі є найбільш вразливою категорією через травматичний досвід, емоційний стан, можливу залежність від обвинуваченого.

Свідки піддаються ризику незаконного впливу залежно від значення їхніх показань. Найбільш вразливими є очевидці кримінального правопорушення, особливо якщо вони випадкові та не мають попередніх зв'язків з підозрюваним (обвинуваченим). Проте саме відсутність таких зв'язків робить їх менш передбачуваними з погляду обвинуваченого, що може підвищувати ризик тиску. Водночас свідки з числа близьких чи знайомих обвинуваченого можуть зазнавати тиску через існуючі відносини, почуття лояльності або страх втратити зв'язок.

Інші підозрювані чи обвинувачені в тому ж кримінальному провадженні можуть бути об'єктом ризику незаконного впливу у справах про групові кримінальні правопорушення. Організатори або інші співучасники можуть чинити тиск із метою примусити взяти на себе вину, змінити показання або відмовитися від викриття інших учасників. Особливо високий ризик існує у структурованих злочинних організаціях з ієрархією та дисципліною.

Експерти та спеціалісти піддаються специфічному ризику, пов'язаному з їхньою професійною діяльністю. Тиск може здійснюватися

з метою отримання бажаного висновку або дискредитації вже наданого висновку. Ризик підвищується у справах із високою публічністю, значними фінансовими інтересами або коли висновок експерта є ключовим доказом.

Методологія оцінки ризику незаконного впливу. Оцінка ризику повинна здійснюватися за чіткою методологією, яка забезпечує об'єктивність та обґрунтованість рішень про застосування заходів безпеки [13]. Пропонується така модель оцінки ризику:

Етап 1. Збір інформації про обставини, що можуть свідчити про існування ризику. Це передбачає аналіз матеріалів кримінального провадження, опитування потенційної жертви впливу, отримання оперативної інформації, вивчення особи підозрюваного чи обвинуваченого.

Етап 2. Ідентифікація індикаторів ризику. Кожен із критеріїв оцінюється на предмет наявності факторів, що свідчать про ризик. Наприклад, у категорії «характер злочину» індикаторами можуть бути: тяжкий чи особливо тяжкий злочин (+), злочин у складі організованої групи (+), корупційний злочин (+), насильницький злочин (+).

Етап 3. Визначення рівня ризику. Пропонується трирівнева шкала: низький ризик (застосування заходів безпеки не є необхідним, але ситуація контролюється), середній ризик (рекомендується застосування превентивних заходів), високий ризик (обов'язкове негайне застосування заходів безпеки).

Етап 4. Прийняття рішення про застосування заходів безпеки. Рішення повинно бути пропорційним рівню ризику та враховувати баланс між захистом особи й дотриманням інших процесуальних принципів.

Етап 5. Моніторинг ситуації та перегляд оцінки ризику. Ризик є динамічною категорією, яка може змінюватися на різних стадіях провадження, тому необхідний постійний моніторинг і готовність до коригування заходів безпеки.

Практика оцінки ризику в Україні. Аналіз судової практики свідчить про неоднаковий підхід судів до оцінки ризику незаконного впливу. У деяких випадках суди задоволь-

няють клопотання про застосування заходів безпеки на підставі самого лише твердження заявника про загрозу без перевірки обґрунтованості таких тверджень. В інших випадках, навпаки, суди встановлюють надмірно високий стандарт доказування загрози, вимагаючи прямих доказів погроз або насильства.

Верховний Суд у своїх рішеннях неодноразово підкреслював необхідність індивідуальної оцінки ризику в кожному конкретному випадку з урахуванням усіх обставин справи. Зокрема, суд звертав увагу на те, що характер злочину сам по собі може свідчити про високий ризик тиску на свідків, особливо у справах про організовану злочинність.

Проблемою залишається відсутність стандартизованих процедур оцінки ризику. Рішення часто приймаються інтуїтивно, без системного аналізу всіх релевантних факторів. Це призводить до випадків як надмірного, так і недостатнього застосування заходів безпеки.

Порівняльно-правовий аналіз підходів до оцінки ризику. У США оцінка ризику для учасників кримінального процесу здійснюється на підставі формалізованих процедур. Федеральна програма захисту свідків (WITSEC) передбачає ретельну оцінку ризику перед включенням особи до програми [6; 12]. Враховуються такі фактори: серйозність загрози життю чи здоров'ю, характер злочину, значення показань для справи, готовність особи співпрацювати з правоохоронними органами.

У Німеччині оцінка ризику для свідків здійснюється поліцією та прокуратурою на ранніх стадіях провадження. Застосовується система індикаторів ризику, що охоплює як об'єктивні фактори (характер злочину, особа обвинуваченого), так і суб'єктивні (страх свідка, його оцінка загрози). Особлива увага приділяється захисту неповнолітніх і потерпілих від сексуальних злочинів.

Законодавство Великої Британії передбачає процедуру визначення «вразливих і залякуваних свідків» (vulnerable and intimidated witnesses), яким надаються спеціальні заходи захисту під час судового розгляду. Оцінка здійснюється судом за клопотанням сторони або

з власної ініціативи. Критеріями є вік, стан здоров'я, характер злочину, обставини, що свідчать про залякування.

Спільним для всіх розглянутих юрисдикцій є визнання необхідності формалізованої оцінки ризику на підставі об'єктивних критеріїв [7; 10]. Водночас підходи різняться за ступенем деталізації процедур і розподілом повноважень між різними органами.

Напрями вдосконалення правового регулювання. На підставі проведеного дослідження можна запропонувати такі напрями вдосконалення правового регулювання оцінки ризику незаконного впливу [14; 15; 16; 17]:

1. Законодавче закріплення критеріїв оцінки ризику незаконного впливу. Це може бути зроблено шляхом внесення змін до КПК України [1] або прийняття відповідного підзаконного акта, що встановлює методологію оцінки ризику.

2. Створення стандартизованих форм оцінки ризику для використання слідчими, прокурорами та суддями. Така форма повинна містити перелік індикаторів ризику та шкалу оцінювання.

3. Запровадження обов'язкового документування процесу оцінки ризику з обґрунтуванням висновків. Це підвищить прозорість та обґрунтованість рішень про застосування заходів безпеки.

4. Розробка спеціальних навчальних програм для працівників правоохоронних органів і суддів з питань оцінки ризику незаконного впливу.

5. Створення механізму постійного моніторингу та перегляду оцінки ризику протягом кримінального провадження з можливістю оперативного реагування на зміну обставин.

Висновки. Ризик незаконного впливу на учасників кримінального провадження є самостійним правовим феноменом, що становить підґрунтя для застосування заходів безпеки. Хоча цей термін прямо не використовується в КПК України, категорія «достатніх даних» про загрозу, передбачена статтею 52 КПК, фактично відображає необхідність встановлення реального ризику незаконного впливу.

Ризик незаконного впливу має складну структуру, що передбачає джерело ризику, об'єкт ризику, зміст можливого впливу, ймовірність реалізації та потенційні наслідки. Оцінка такого ризику повинна базуватися на комплексі об'єктивних критеріїв, включно з характером злочину, особою підозрюваного чи обвинуваченого, попередньою поведінкою, характером відносин між сторонами, значенням показань чи висновків для доказування, вразливістю потенційної жертви впливу.

Дослідження виявило специфіку ризику незаконного впливу щодо різних категорій учасників провадження. Потерпілі та свідки є найбільш вразливими через значення їхніх показань і відсутність спеціальних процесуальних гарантій захисту. Інші підозрювані чи обвинувачені в групових злочинах можуть зазнавати тиску з боку співучасників. Експерти та спеціалісти піддаються специфічному ризику, пов'язаному з їхньою професійною діяльністю та значенням висновків для справи.

Запропонована модель комплексної оцінки ризику передбачає п'ять етапів: збір інформації, ідентифікацію індикаторів ризику, визначення рівня ризику за трирівневою шкалою, прийняття пропорційного рішення про застосування заходів безпеки та постійний моніторинг ситуації. Така методологія забезпечує системний підхід до оцінки ризику та підвищує обґрунтованість рішень.

Аналіз практики Верховного Суду України та порівняльно-правове дослідження законодавства США, Німеччини та Великої Британії свідчать про необхідність формалізації процедур оцінки ризику. Спільним для прогресивних правових систем є визнання об'єктивних критеріїв оцінки, стандартизація процедур і забезпечення балансу між захистом учасників провадження та дотриманням процесуальних прав обвинуваченого.

Основними проблемами національної практики є відсутність законодавчо закріплених критеріїв оцінки ризику, неоднакова правозастосовна практика, відсутність стандартизованих процедур та недостатня підготовка працівників правоохоронних органів і суддів з питань оцінки ризику. Усунення цих недо-

ліків потребує комплексного підходу, включно з удосконаленням законодавства, розробкою методичних рекомендацій і проведенням спеціалізованих навчань.

Перспективи подальших досліджень стосуються емпіричного аналізу ефективності різних заходів безпеки залежно від рівня ри-

зику, вивчення психологічних аспектів впливу загрози на поведінку учасників провадження, розробки автоматизованих систем оцінки ризику з використанням штучного інтелекту, дослідження міжнародного досвіду протидії незаконному впливу в умовах цифровізації кримінального процесу.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 14.07.2025).
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 14.07.2025).
3. Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві : Закон України від 23.12.1993 № 3782-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12> (дата звернення: 14.07.2025).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 14.07.2025).
5. Doorson v. Netherlands, № 20524/92, ECHR, 26 March 1996. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%22001-57972%22%7D>.
6. 18 U.S. Code § 1512 – Tampering with a witness, victim, or an informant. Legal Information Institute, Cornell Law School. URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1512>.
7. Criminal procedural laws across the European Union – A comparative analysis of selected main differences and the impact they have on the prevention and investigation of crime. European Parliament, 2018. <https://doi.org/10.2861/583320>.
8. Good practices for the protection of witnesses in criminal proceedings involving organized crime. United Nations Office on Drugs and Crime. New York, 2008. 68 p. URL: https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/Good_Practices_for_the_Protection_of_Witnesses_in_Criminal_Proceedings_Involving_Organized_Crime.pdf.
9. Witness protection as an indispensable tool in the fight against organised crime and terrorism. Parliamentary Assembly of the Council of Europe. Resolution 2299 (2019). URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21551>.
10. Kusak M. Common EU Minimum Standards for Enhancing Mutual Admissibility of Evidence Gathered in Criminal Matters. *European Journal of Criminal Policy Research*. 2017. Vol. 23. P. 337–352. <https://doi.org/10.1007/s10610-016-9323-3>.
11. Bean P., Billingsley R. (eds.) *Informers: policing, policy and practice*. Devon: Willan Publishing, 2001. 224 p.
12. Victim witness intimidation. U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs. 1995. URL: <https://www.ojp.gov/pdffiles/witintim.pdf>.
13. Шило О. Г. Заходи забезпечення кримінального провадження: поняття, підстави та процесуальний порядок застосування. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 56–65.
14. Аленін Ю. П., Гловюк І. В. Кримінальний процес України : підручник. Харків : Право, 2019. 824 с.
15. Капліна О. В. Забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства: проблеми теорії та практики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2020. Вип. 60. С. 178–182. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2020.60.31>.
16. Лобойко Л. М. Кримінальний процес : підручник. Київ : Істина, 2020. 632 с.
17. Татаров О. Ю. Заходи процесуального примусу в кримінальному провадженні : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2018. 495 с.

References:

1. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 13.04.2012 No. 4651-VI [Criminal Procedure Code of Ukraine dated April 13, 2012 No. 4651-VI]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> [in Ukrainian].
2. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 No. 2341-III [Criminal Code of Ukraine dated April 5, 2001 No. 2341-III]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> [in Ukrainian].

3. Pro zabezpechennia bezpeky osib, yaki berut uchast u kryminalnomu sudochynstvi: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 No. 3782-XII [On ensuring the safety of persons participating in criminal proceedings: Law of Ukraine dated December 23, 1993 No. 3782-XII]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3782-12> [in Ukrainian].
4. Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod vid 04.11.1950 [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms dated November 4, 1950]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 [in Ukrainian].
5. Doorson v. Netherlands, No. 20524/92, ECHR (March 26, 1996). Retrieved from: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-57972%22%5D%7D> [in English].
6. 18 U.S. Code § 1512 – Tampering with a witness, victim, or an informant. Legal Information Institute, Cornell Law School. Retrieved from: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/1512> [in English].
7. European Parliament (2018). Criminal procedural laws across the European Union – A comparative analysis of selected main differences and the impact they have on the prevention and investigation of crime. <https://doi.org/10.2861/583320> [in English].
8. United Nations Office on Drugs and Crime (2008). Good practices for the protection of witnesses in criminal proceedings involving organized crime. New York. Retrieved from: https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/Good_Practices_for_the_Protection_of_Witnesses_in_Criminal_Proceedings_Involving_Organized_Crime.pdf [in English].
9. Parliamentary Assembly of the Council of Europe (2019). Witness protection as an indispensable tool in the fight against organised crime and terrorism. Resolution 2299. Retrieved from: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=21551> [in English].
10. Kusak, M. (2017). Common EU Minimum Standards for Enhancing Mutual Admissibility of Evidence Gathered in Criminal Matters. *European Journal of Criminal Policy Research*, 23, 337–352. <https://doi.org/10.1007/s10610-016-9323-3> [in English].
11. Bean, P., & Billingsley, R. (Eds.). (2001). Informers: policing, policy and practice. Devon: Willan Publishing [in English].
12. U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs (1995). Victim witness intimidation. Retrieved from: <https://www.ojp.gov/pdffiles/witintim.pdf> [in English].
13. Shylo, O.H. (2017). Zakhody zabezpechennia kryminalnoho provadzhennia: poniattia, pidstavy ta protsesualnyi poriadok zastosuvannia [Measures to ensure criminal proceedings: concept, grounds and procedural order of application]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva – Criminal justice bulletin*, 1, 56–65 [in Ukrainian].
14. Alenin, Yu.P., & Hloviuk, I.V. (2019). *Kryminalnyi protses Ukrainy [Criminal Procedure of Ukraine]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
15. Kaplina, O.V. (2020). Zabezpechennia bezpeky uchastnykiv kryminalnoho sudochynstva: problemy teorii ta praktyky [Ensuring the safety of participants in criminal proceedings: problems of theory and practice]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*, 60, 178–182. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2020.60.31> [in Ukrainian].
16. Loboiko, L.M. (2020). *Kryminalnyi protses [Criminal Procedure]*. Kyiv: Istyna [in Ukrainian].
17. Tatarov, O.Yu. (2018). Zakhody protsesualnoho prymusu v kryminalnomu provadzhenni [Measures of procedural coercion in criminal proceedings]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 31.07.2025

Дата прийняття статті: 05.09.2025

Опубліковано: 27.10.2025

